

KONFLIKT V IRÁKU

A

ČESKÁ TELEVIZE

Ve středu 19. března 2003 ve 02:00 hodin nad ránem Česká televize spustila vysílání mimořádných zpravodajských relací s názvem ÚTOK NA IRÁK. Stalo se pouze několik minut po tom, co první informace o válce v Iráku přinesl zpravodajský kanál CNN. Od vzniku České televize v lednu 1992 začala tak její nejrozsáhlejší zpravodajská akce v zahraničí. Angažmá vedle stálých zahraničních zpravodajů v ní dostali přímo v místě dění:

- *Michal Kubal* s kameramanem *Petrem Klímou* v Bagdádu,
- *Martin Jazairi* mezi Kurdy na severu Iráku,
- *Barbora Šámalová* s kameramanem *Markem Ondříčkem* v Kuvajtu u česko-slovenské protichemické jednotky,
- *Jan Moláček* s kameramanem *Miloslavem Ptáčkem* v Izraeli a na autonomních palestinských územích.

Od 19. března do 9. dubna 2003, kdy mimořádné relace ÚTOK NA IRÁK byly vysílány, mohli diváci spatřit jejich 43 vydání v celkovém objemu zhruba 10 hodin. V průměru je vidělo 252 tisíce, tj. 3,0 % dospělých a 15 tisíc, tzn. 1,2 % dětí ve věku 4 až 14 let. Představovalo to z každé stovky 17 dospělých a 11 dětí v danou dobu u televizorů.

V publiku převažovali muži (průměr sledovanosti 3,2 % při podílu na publiku 20 %) nad ženami (průměr sledovanosti 2,8 % při podílu na publiku 15 %).

Pozornost věnovaná mimořádnému zpravodajství o iráckém konfliktu sílila s věkem. Minimální ohlas zaznamenali 15-24letí (průměr sledovanosti 1,3 % při podílu na publiku 13 %). Maximální odezva připadla divákům od 55 let výše (průměr sledovanosti 4,0 % při podílu na publiku 19 %).

Z hlediska vzdělání relativně největší zájem projevovali diváci s vyšším vzděláním (vysokoškolsky graduovaní: průměr sledovanosti 3,2 % při podílu na publiku 22 % a především diváci s úplným středním vzděláním: průměr sledovanosti 3,5 % při podílu na publiku 21 %).

Přítomnost několika zpravodajských týmů České televize v oblasti konfliktu vedl v období 24. března. až 8. dubna ke zdvojnásobení stopáže zpravodajského cyklu o mezinárodním dění vysílaného pod názvem UDÁLOSTI VE SVĚTĚ. Dvanáct vydání z této doby vyhledávalo na ČT2 v průměru 209 tisíc, tj. 2,5 % dospělých; většinu mezi nimi měli muži (průměr sledovanosti 2,7 % při podílu na publiku 7 %, ženy průměr sledovanosti 2,7 % s podílem na publiku 5 %).

Skutečnost, že v oblasti konfliktu působí česko-slovenská protichemická jednotka, dala vzniknout cyklu POZDRAVY Z FRONTY, vysílanému na ČT1. Tyto jedninutové osobní pozdravy příslušníků zmíněné jednotky, zařazované po Událostech, zajímaly 583 tisíce, tj. 6,9 % dospělých; představovalo to zhruba 15 % diváků v danou dobu přítomných u obrazovek. Většina v publiku patřila ženám (průměr jejich sledovanosti 7,2 % byl o 0,6 % větší než sledovanost mužů).

Zvýšený zájem o konflikt v Iráku se odrazil ve větším ohlasu na UDÁLOSTÍ jakožto hlavní zpravodajskou relaci. V poslední březnové a v první dubnové dekádě tuto ji vyhledávalo v průměru 1,5 miliónu, tj. 17,7 % dospělých, což představovalo 39 z každé stovky diváků přítomných u televizorů. Oproti stejnému období loňského roku to bylo o 2,1 % diváků více. Zmínku si zaslouží fakt, že sledovanost žen (18,0 %) byla masivnější než sledovanost mužů (17,5 %), těm však připadl větší podíl na publiku (40 %) než ženám (39 %).

Vedle zmíněných cyklických pořadů Česká televize uvedla i řadu jednotlivých a dalších relací zabývajících se konfliktem v Iráku:

v pondělí 17. března ve 2 hodiny v noci to byl přímý přenos PROJEVU PREZIDENTA USA BUSHE (vidělo ho 67 tisíc, tzn. 0,8 % dospělých, což bylo 28 % přítomných u televizorů),

ve čtvrtek 20. března mezi 6. až 9. hodinou prodloužené DOBRÉ RÁNO S ČESKOU TELEVIZÍ monotematicky zaměřené na různé aspekty války v Iráku (sledovalo je 280 tisíc, tzn. 3,3 % dospělých, což představovalo 51 % diváků, kteří v danou dobu vyhledávali společnost televize),

ve čtvrtek 20. března hodinu před polednem přenos TISKOVÉ KONFERENCE k dění v Iráku (sledovanost 236 tisíc, tj. 2,8 % při podílu na publiku 27 %),

ve čtvrtek 20. března diskuse o iráckém konfliktu uváděná pod názvem VÁLKA A MY (sledovanost 611 tisíc, tzn. 7,2 % při podílu na publiku 24 %),

v úterý 25. března se diskusní VERTIKÁLA věnovala problematice konfliktu v Iráku,

ve středu 16. dubna beseda IRÁK PO SADDÁMOVI (sledovanost 181 tisíc, tzn. 2,1 % při podílu na publiku 6 %).

***** *** *****

Útok na Irák představuje klíčovou událost v mezinárodním dění letošního roku. Proto nepřekvapí, že se podle analýzy firmy InnoVatio celkem 28 % příspěvků v březnových Událostech, hlavní zpravodajské relaci České televize, týkalo právě konfliktu v Iráku. Podle této analýzy zpravodajství České televize bylo „jedinečné vysokým počtem živých vstupů reportérů, kteří informovali přímo z Iráku, Kuvajtu nebo USA. Je třeba říci, že žádná další česká televize živé vstupy z těchto lokalit nenabídla. Aktuálnost jednotlivých vstupů však není jedinou hodnotou. Globálnější pohled na válečné zpravodajství České televize a srovnání s televizemi britskými, německými a americkými umožňuje identifikovat rozdíly v argumentech, které média jednotlivých zemí nabízela. Zatímco americká stanice ABC kladně hodnotila USA v souvislosti se zásahem v Iráku ve 20 % výpovědích s tímto tématem (záporně v 11 %), Česká televize poskytla prostor kritikům politiky USA v 10 % výpovědí, přičemž souhlas zazněl ve 4 %. Britská stanice BBC hodnotila politiku USA negativně i pozitivně téměř ve shodném počtu výpovědí (8 %), v Německu kritika USA dosáhla téměř 20 % v relaci RTL Aktuell. Ukazatelem, který indikuje základní orientaci válečného zpravodajství, je podíl příspěvků o obětech válčících stran. Není překvapením, že americká ABC a britská BBC informovaly častěji o obětech z řad spojeneckých vojsk. Všechny ostatní analyzované relace v Německu i zpravodajství ČT soustředily více pozornosti na oběti z řad Iráčanů. Hlavní rozdíl mezi zpravodajstvím ABC a BBC spočíval v důrazu na informace o protiválečných

protestech. ABC zprostředkovala záběry protestující veřejnosti v 7 % příspěvků, britská BBC jen ve 2 %. Česká televize se protiválečným demonstracím věnovala ve 4 % příspěvků“.

Jak vyplývá ze zprávy ČTK, touto agenturou oslovení odborníci na mediální problematiku se shodli, že zpravodajství českých médií o válce v Iráku lze označit za profesionální a vyvážené. Česká televize podle Jaromíra Volka z Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně odvedla skvělý výkon. Jak doslova uvedl: *„Zvláště roli Michala Kubala v Bagdádu lze směle přiřadit k vysoce profesionálnímu standardu, který ve válečném zpravodajství existuje ve světovém kontextu.“* Kubalův výkon ocenil i šéfredaktor Marketing & média Daniel Köppl s tím, že Česká televize měla více využít skutečnosti, že její redaktor zůstal mezi posledními novináři v Bagdádu.

K jak naladěnému publiku se Česká televize svým zpravodajstvím o konfliktu v Iráku obracela, vystihuje šetření Centra pro výzkum veřejného mínění, působícího v Sociologickém ústavu AV ČR.

Podle něho samotný útok na Irák v první polovině dubna 2003 podporovalo 24 % obyvatel České republiky, zatímco 70 % s ním nesouhlasilo. Zároveň s tím však útok na Irák bez mandátu Rady bezpečnosti OSN označilo za přijatelný jenom 16 % dotázaných, zatímco 77 % k němu vyjádřilo postoj opačný.

Jen čtvrtina respondentů si po zahájení útoku na Irák myslela, že tento krok přinese pozitivní efekty ve vztahu k potlačení mezinárodního terorismu, zatímco zhruba dvě třetiny měly opačný názor.

Stoupenci vojenské akce proti Iráku z řad dotázaných jako důvod svého postoje nejčastěji uváděli potřebu:

- odstranění Saddámovy režimu (29 %),
- boje proti terorismu (23 %),
- zajištění světové bezpečnosti (14 %),
- eliminace iráckých zbraní hromadného ničení (7 %).

Ti z dotázaných, kteří s útokem na Irák nesouhlasili, na podporu svého postoje uváděli nejčastěji tyto argumenty:

- válka postihuje nevinné lidi (27 %),
- bytostný nesouhlas s jakýmkoliv násilím a válkou (24 %),
- útok na Irák bez mandátu RB OSN je agresí (20 %),
- jde o mocenské a ekonomické zájmy USA a dalších útočících států (12 %),
- dále mělo pokračovat hledání mírového řešení irácké krize.